

CARLA VAN DEN BOSCH

9.

JEUGDZORG IN DE SCHOOL: IEDER DOET Z'N EIGEN WERK

24 uur per week is er een jeugdzorgmedewerker van Entrea aanwezig in de units van basisschool Het Talent in Lent. Het begon vier jaar geleden als 'proeftuin' van het project Pedagogisch PACT van het Kinderopvangfonds, maar volgens directeur Carla van den Bosch is de jeugdzorgmedewerker niet meer weg te denken uit de school. "Dit is een hele effectieve vorm van preventief werken."

Dat de school een plek is waar problemen van kinderen en gezinnen vaak vroegtijdig worden gesignaleerd, weten we allang. Willen we preventief werken – en dat is een van de grote opdrachten van jeugdzorg – dan moet het dus dáár gebeuren. Deze voor de hand liggende gedachtegang bracht Van den Bosch er vier jaar geleden toe om met jeugdhulpinstelling Entrea om de tafel te gaan zitten. "Preventief werken kan alleen als jeugdzorgwerkers actief zijn in omgevingen waar veel kinderen zijn. Op onze school en in de kinderopvang, die ook in dit gebouw is gevestigd, zijn elke dag een kleine 800 kinderen aanwezig. Voor jeugdzorg is dit dus een uitgelezen werkomgeving."

CORE BUSINESS

Ook het onderwijs is erbij gebaat als jeugdzorg actief is in de school, vindt Van den Bosch. "Door verschillende ontwikkelingen – de invoering van passend onderwijs, de transitie van de jeugdzorg, maar ook uitbreiding van de pedagogische taak en de veranderende maatschappelijke opdracht van

scholen – wordt er steeds meer van leerkrachten verwacht. De politiek en maatschappelijke organisaties hebben de neiging om van alles op het bordje van het onderwijs te leggen. Dat haalt de kracht uit het onderwijs. Ik denk dat we het onderwijs weer krachtiger kunnen maken als we ervoor zorgen dat leerkrachten vooral bezig kunnen zijn met hun core business: onderwijzen. Het gaat er niet zozeer om dat we leerkrachten ontlasten, maar dat we ervoor zorgen dat zij hun werk goed kunnen doen."

En daar hebben de leerkrachten van Het Talent weer meer ruimte voor nu er een jeugdzorgmedewerker op school werkt. Zij is toegevoegd aan de teams van de zes units en is in elke unit op vaste dagen aanwezig. Ook is de jeugdzorgmedewerker actief in de kinderopvang die in hetzelfde gebouw is ondergebracht en waarmee Het Talent nauw samenwerkt.

Het Talent heeft zes units van 100 tot 120 kinderen van 4 tot 12 jaar. Een unitteam bestaat uit leerkrachten, onderwijsassistenten, een unitregisseur, en sinds vier jaar dus ook een jeugdzorgmedewerker. Van den Bosch: "Doordat wij in units werken, was het voor onze leerkrachten heel gewoon dat de jeugdzorgmedewerker aan het team werd toegevoegd. Iedereen is er immers aan gewend dat er meerdere professionals verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van de kinderen."

GOUDEN REGEL

Preventie en laagdrempeligheid staan voorop. De jeugdzorgmedewerker voert in principe alleen kortdurende, laagdrempelige interventies uit. Ze is op vaste tijden in de unit aanwezig, observeert, werkt en praat met kinderen, individueel of in een groepje, en voert gesprekken met ouders. Zo nodig verwijst ze kinderen, in overleg met de schoolpedagoog, naar specialistische hulp.

“Toen wij afspraken maakten met de jeugdhulp,” vertelt Van den Bosch, “was er één gouden regel: de jeugdhulpmedewerker zegt nooit wat een leerkracht moet doen. Want dan sla je de plank volledig mis. Leerkrachten en de jeugdzorgmedewerker overleggen met elkaar, stemmen dingen af, vragen elkaar advies en voeren discussies, maar ze doen allebei hun eigen werk. Juist dat maakt dat ze samen optrekken.”

ANDERE BRIL

En dat is volgens Van den Bosch een heel essentieel punt: de jeugdhulpmedewerker doet haar *eigen* werk, voert haar *eigen* interventies uit op basis van haar *eigen* expertise. Van den Bosch beschouwt het als haar verantwoordelijkheid als schoolleider om dit te bewaken. “De schoolleider moet ervoor zorgen dat het glashelder is dat de leerkracht en de jeugdzorgmedewerker verschillende taken hebben, een verschillende expertise hebben en een verschillende verantwoordelijkheid. En

dat dat betekent dat de jeugdzorgmedewerker zelf met de kinderen aan het werk gaat. Wij organiseren dan ook geen trainingen en scholingen om de leerkrachten de ‘jeugdzorgdiscipline’ bij te brengen. En de jeugdzorgmedewerker voert geen onderwijzende taken uit en blijft in dienst van de jeugdzorgorganisatie.”

Leerkrachten zien dat het heel krachtig is dat er vanuit twee perspectieven naar kinderen wordt gekeken, vertelt Van den Bosch. “De jeugdzorgbril is een andere bril dan de onderwijsbril. De jeugdzorgmedewerker kijkt anders naar kinderen, ziet andere dingen, ziet dingen vaak eerder en grijpt ook eerder in. Wij zien in het onderwijs bepaald gedrag vaak langer aan dan zij. Ze reageert sneller op wat ze bij kinderen ziet. Als je die twee perspectieven – het jeugdzorgperspectief en het onderwijsperspectief – naast elkaar legt, ontstaat er een heel krachtig perspectief.”

ouders

Natuurlijk werken de jeugdzorgmedewerker en leerkrachten, ieder vanuit de eigen discipline, wel met elkaar samen. Zo voeren zij samen de oudergesprekken. En daar blijkt bijvoorbeeld dat de combinatie van de twee disciplines vruchten afwerpt, vertelt Van den Bosch. “In oudergesprekken legt de jeugdzorgmedewerker sneller de relatie met de thuissituatie: hoe gaat dat thuis? Hoe doen jullie dat? En doordat ouders de jeugdzorgmedewerker kennen, stappen ze ook gemakkelijk zelf op de

jeugdzorgmedewerker af. Ze weten wanneer ze aanwezig is in de unit van hun kind en schromen niet om haar hun vragen of zorgen voor te leggen.”

Omdat Van den Bosch het belangrijk vindt om zicht te krijgen op de effecten van deze samenwerking met jeugdzorg, houdt ze verschillende gegevens bij en worden er evaluatiegesprekken gevoerd met ouders van kinderen waarmee de jeugdzorgmedewerker heeft gewerkt. Deze ouders geven aan dat zij zich geholpen voelen door de interventie, en dat ze erdoor in hun kracht zijn gezet, onder meer doordat ze zelf de regie houden. Van den Bosch: “En er zijn meer positieve effecten: gedrags- en ontwikkelingsproblemen worden eerder gesignaleerd en aangepakt, en het aantal verwijzingen naar het speciaal onderwijs en naar specialistische hulp is gedaald. De PACT-proeftuin is bijna afgelopen, maar wij gaan hier hoe dan ook mee verder.”

TIPS

- Bewaak als schoolleider dat de jeugdzorgmedewerker en de leerkrachten ieder hun eigen werk doen, op basis van hun eigen expertise.
- Werk samen met jeugdhulp (en andere partners) vanuit het belang van het kind en niet vanuit de belangen en regels van de eigen organisatie.
- Stel samen met jeugdhulp een profielschets op voor de jeugdhulpmedewerker.

MEER INFORMATIE

Carla van den Bosch

carla.vandenbosch@het-talent.nl